

Dnevno hr 10.05.21.

Foto: Hrvoje Jelavic/PIXSELL

KAKO IZAĆI IZ PAKLA OVRHA?

+AA-

POSLJEDICE PANDEMIJE SU OGGROMNE, LJUDI OSTAJU NA ULICI! Donosimo sve o osobnom bankrotu, evo koliko je ljudi na rubu životne katastrofe

Autor: Sanja Plješa Ponedjeljak, 10. svibnja 2021. u 11:12

Uz pandemiju Covida-19 i koronakrize u našoj zemlji ljudi sve teže žive. Zanimalo nas je koliko je od odluke o pokretanju osobnog bankrota evidentirano zahtjeva te koliko je pokrenuto te dovršeno osobnih bankrota. Odgovor smo dobili iz Fina.

Kako su istaknuli iz te financijske institucije, "sukladno odredbama Zakona o stečaju potrošača ("Narodne novine" broj: 100/15, 67/2018) postoje dvije vrste stečaja potrošača".

Samostalan i jednostavan postupak stečaja potrošača

Ako je potrošač nesposoban za plaćanje, odnosno najmanje 90 dana uzastopno ne može ispuniti jednu ili više dospjelih novčanih obveza u ukupnom iznosu većem od 30 tisuća kuna, može samostalno pred nadležnim općinskim sudom podnijeti prijedlog za provedbu postupka stečaja potrošača.

"U navedenom postupku stečaja potrošača Fina postupa po rješenjima donesenim od strane suda te je prema raspoloživim podacima na dan 22. ožujka 2021. bilo evidentirano ukupno 336 Rješenja o otvaranju/otvaranju i zaključenju postupka stečaja

potrošača. Nakon zaključenja postupka stečaja potrošača, sud određuje razdoblje provjere ponašanja, koje ne može biti kraće od godinu dana niti duže od pet godina, a nakon isteka razdoblja provjere ponašanja, ako su ispunjeni zakonom propisani uvjeti, sud za potrošača može donijeti rješenje kojim ga oslobađa od preostalih obveza. Vezano za broj dovršenih postupaka, odnosno istek razdoblja provjere ponašanja i donošenje rješenja kojim se potrošača oslobađa od preostalih obveza, istih je za sada svega nekoliko, a što je i očekivano, obzirom da je Zakon o stečaju potrošača stupio na snagu 1. siječnja 2016. i da razdoblje provjere ponašanja u većini slučajeva traje pet godina te tek tijekom ove godine možemo očekivati dovršavanje pokrenutih postupaka”, objavljeno je iz Fine.

Prije pokretanja opisanog postupka stečaja potrošača pred nadležnim općinskim sudom, potrošač ima mogućnost provesti izvansudski postupak u Savjetovalištu Financijske agencije ili drugom Savjetovalištu. Navedeni izvansudski postupak potrošač može provesti ako smatra da postoji mogućnost da sa svojim vjerovnicima sklopi izvansudski sporazum kojim bi na povoljniji način regulirao postojeća dugovanja prema svojim vjerovnicima, primjerice odgoda plaćanja, smanjenje duga i otpis kamate.

Druga vrste stečaja potrošača, a kojeg potrošač ima mogućnost samostalno pokrenuti pred nadležnim općinskim sudom, Zakonom o stečaju potrošača reguliran je i jednostavni postupak stečaja potrošača, a koji inicira Fina na način da poziva potrošača na očitovanje o tome želi li isti da se nad njegovom imovinom provede jednostavni postupak stečaja potrošača.

No, što zapravo znači jednostavni postupak stečaja potrošača i rješava li se time financijski problem potrošača?

“Izmjenama i dopunama Zakona o stečaju potrošača od dana 1. siječnja 2019. godine uveden je jednostavni postupak stečaja potrošača. Radi se o postupku koji se može provesti nad imovinom potrošača ako potrošač u Očevidniku redosljedna osnova za plaćanje koji vodi Fina (dalje: Očevidnik), na dan otvaranja jednostavnog postupka stečaja potrošača ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u iznosu do 20 tisuća kuna s osnova glavnice i ako je razdoblje blokade neprekinuto trajalo duže od tri godine. Potrošaču koji zadovoljava navedene uvjete, Fina dostavlja Poziv da se očituje je li suglasan s provedbom jednostavnog postupka stečaja potrošača te ako jest, da Fina povratno dostavi pozitivno očitovanje. Za potrošače koji su suglasni s provođenjem postupka te za potrošače koji se nisu očitovali u roku 15 dana od primitka Poziva na očitovanje, Fina nadležnom općinskom sudu dostavlja Prijedlog za provedbu jednostavnog postupka stečaja

potrošača, dok se za potrošače koji su dostavili negativno očitovanje, postupak ne pokreće”, ističu u Fini.

Sud utvrđuje vrijednost imovine potrošača

U postupku pred sudom, sud utvrđuje vrijednost imovine potrošača koja bi se mogla unovčiti kao stečajna masa te ako utvrdi da je vrijednost potrošačeve imovine jednaka ili manja od 10 tisuća kuna, donosi rješenje o istovremenom otvaranju i zaključenju jednostavnog postupka stečaja potrošača i oslobađa potrošača od preostalih obveza u odnosu određene osnove za plaćanje i u odnosu na određene vjerovnike, a sve sukladno aktualnim podacima o osnovama za plaćanje pribavljenim od Fine. Sukladno rješenju zaprimljenom od strane suda, Fina prestaje postupati po osnovama za plaćanje u odnosu na koje je potrošač oslobođen preostalih obveza.

Ako je vrijednost imovine potrošača veća od 10 tisuća kuna, sud donosi Rješenje o otvaranju jednostavnog postupka stečaja potrošača, imenuje povjerenika koji je dužan u roku 12 mjeseci od otvaranja postupka unovčiti pokretnine, tražbine, dionice, poslovne udjele, vrijednosne papire i druga imovinska i materijalna prava potrošača. Nakon unovčenja stvari i prava potrebnih za namirenje vjerovnika, sud će rješenjem zaključiti jednostavni postupak stečaja potrošača te osloboditi potrošača od preostalih obveza u odnosu na određene osnove za plaćanje i vjerovnike koje navodi u odluci o oslobođenju od preostalih obveza.

Bitno je napomenuti da se jednostavni postupak stečaja potrošača provodi samo u odnosu na osnove za plaćanje evidentirane u Očevidniku te se potrošač nakon zaključenja postupka može osloboditi obveza samo u odnosu na navedene osnove za plaćanje, dok se prije spomenuti postupak stečaja potrošača koji potrošač samostalno pokreće pred nadležnim sudom, provodi u odnosu na cjelokupnu imovinu potrošača.

“Onaj potrošač koji nakon zaključenja jednostavnog postupka stečaja potrošača u Očevidniku više nema evidentiranih osnova za plaćanje bit će deblokiran, ako u međuvremenu nisu zaprimljene neke nove osnove za plaćanje te ako nema evidentiranih osnova za plaćanje u odnosu na koje se jednostavni postupak stečaja potrošača ne provodi (mjere osiguranja iz kaznenog postupka i novčane kazne) te onih osnova za plaćanje za koje sud ne može potrošača osloboditi preostalih obveza (osnove za plaćanje koje se odnose na zakonsku obvezu uzdržavanja djece, roditelja i drugih osoba, osnove za plaćanje koje se odnose na vraćanje imovinske koristi i naknadu štete ostvarene kaznenim djelom ili prekršajem te osnove za plaćanje vezane uz naknadu štete zbog smrti ili teže tjelesne ozljede)”, ističu u Fini

Fina je od 1. siječnja 2019.g. do dana 22.3.2021.g. nadležnim općinskim sudovima podnijela ukupno 115.886 Prijedloga za provedbu jednostavnog postupka stečaja potrošača. Do dana 22. ožujka 2021.g. zaprimljeno je pravomoćno rješenje o zaključenju, odnosno istovremenom otvaranju i zaključenju jednostavnog postupka stečaja potrošača za ukupno 42.852 potrošača.

Za vrijeme moratorija nije bilo novih prijedloga za postupak stečaja potrošača

Zanimalo nas jesu li prošle godine, u doba pandemije koronavirusa kada su nakratko zaustavljene ovrhe i stavljeni moratoriji na kredite, dospjeli novi zahtjevi za osobni bankrot?

Iz financijske institucije su odgovorili kako Zakonom o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima („Narodne novine“ br. 53/20) te Odlukom Vlade Republike Hrvatske o produženju roka trajanja posebnih okolnosti od 17. srpnja 2020.g. (“Narodne novine” br. 83/20) propisan je zastoje ovršnih postupaka do 18. listopada 2020.g. te je propisano da stečajni razlozi nastali za vrijeme trajanja navedenih posebnih okolnosti nisu pretpostavka za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

S obzirom da su se za vrijeme moratorija provodili postupci stečaja potrošača koji su već bili pokrenuti, Fina raspolaže podatkom da je u 2020. godini evidentirano ukupno 57 Rješenja o otvaranju/otvaranju i zaključenju postupka stečaja potrošača (postupak stečaja potrošača koji su potrošači samostalno pokrenuli). Za vrijeme moratorija Fina također nadležnim sudovima nije podnosila nove Prijedloge za provedbu jednostavnog postupka stečaja potrošača, međutim sudovi su i nadalje provodili već do tada pokrenute jednostavne postupke stečaja potrošača. U usporedbi s 2019.g., kada je Fina nadležnim sudovima podnijela ukupno 95.444 Prijedloga za provedbu jednostavnog postupka stečaja potrošača, u 2020.. podneseno je samo 17.608 takvih Prijedloga.

Individualan pristup za izlazak iz financijskih poteškoća potrošača

S druge strane, iz **Udruge Padobran** ističu kako je bolje dogovoriti s vjerovnicima otplatu nego pokretati osobni bankrot. Na tu tvrdnju iz Fine ističu kako “kod svakog potrošača postoji specifična situacija radi koje se je isti našao u financijskim problemima, pa je rješavanju navedene situacije potreban i individualni pristup, tako da bi bilo nezahvalno generalno odgovoriti koja je mogućnost bolja u odnosu na potrošača koji ima uvjete za pokretanje neke od prethodno navedenih vrsta osobnih stečajeva”.

Oni nadalje navode kako je potrebno razmotriti cjelokupnu financijsku i osobnu situaciju pojedinog potrošača te sukladno tome dati savjet vezano za mogućnosti

pronalaska najboljeg rješenja za izlazak iz financijskih poteškoća. “Svakako bi najbolje moguće rješenje za obje strane bilo da se dužniku ostavi mogućnost otplate duga na način koji će mu omogućiti dostojanstveni život te da se istovremeno i vjerovniku osigura otplata duga u realnom roku i iznosu. Međutim, ako potrošaču navedeno nije moguće realizirati ni pod kojim uvjetima, postupak stečaja potrošača pokazuje se kao otvorena i realna mogućnost rješavanja financijske situacije”, navode u Fini.

Zanimalo nas je o tko su osobe koje kontroliraju poslovanje i prihode građana koji su pokrenuli osobni bankrot (nešto poput stečajnih upravitelja)? Jesu li one poput stečajnih upravitelja, koliko ih ima u Hrvatskoj i što one zapravo rade te od kuda se financiraju?

Sudovi imaju popis od 193 povjerenika koji kontroliraju poslovanje i prihode potrošača

U Fini naglašavaju kako je “Zakonom o stečaju potrošača propisano djelovanje povjerenika, kao tijela u postupku stečaja potrošača, a kojega na navedenu dužnost imenuje sud”.

“Za povjerenika može biti imenovana osoba koja je upisana na listu povjerenika za područje nadležnoga suda ili osoba upisana na liste stečajnih upravitelja za područje nadležnosti trgovačkog suda na čijem području se nalazi sjedište općinskog suda koji vodi postupak stečaja potrošača, a sve sukladno odredbama Zakona o stečaju potrošača. Nedostatak povjerenika kod samog stupanja Zakona o stečaju potrošača na snagu riješen je izmjenama i dopunama predmetnog zakona, te je upis na listu povjerenika omogućen odvjetnicima, stečajnim upraviteljima, ovlaštenim revizorima i drugim osobama, bez potrebe polaganja stručnog ispita. Konkretnom brojkom povjerenika Fina ne raspolaže, međutim na mrežnim stranicama e-oglasne ploče sudova objavljen je popis od ukupno 193 povjerenika”, ističu u Fini.

Potrošač prenosi na povjerenika pravo raspolaganja imovinskim pravima izjavom o ustupu koju daje na zapisnik pred sudom. Povjerenik ima obvezu unovčavati stečajnu masu u ime i za račun potrošača, tako da uvijek pokuša postići najvišu cijenu stvari i prava te prikupljena sredstva raspodjeljuje vjerovnicima razmjerno njihovim tražbinama. Pri unovčenju stečajne mase povjerenik je dužan voditi računa o dostojanstvu potrošača i o tome da potrošaču mjesečno ostane dovoljno sredstava za primjerene životne potrebe, odnosno primjereni životni standard.

Isto tako, povjerenik je također dužan otvoriti poseban transakcijski račun kod financijske institucije za svakog pojedinog potrošača nad kojim je otvoren stečaj potrošača, a sve u skladu s nalogom suda. U razdoblju provjere ponašanja na povjerenika prelazi pravo raspolaganja imovinskim pravima koja ulaze u stečajnu masu potrošača te povjerenik istima raspolaže u ime i za račun potrošača.

Povjerenici dobivaju određenu financijsku nagradu

Uredbom o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade povjerenicima u postupku stečaja potrošača propisani su kriteriji i način obračuna i plaćanja nagrade za rad povjerenicima u postupku stečaja potrošača. Sud rješenjem utvrđuje visinu nagrade nakon što povjerenik dovrši sve poslove za koje je imenovan, a uzimajući u obzir obujam i složenost poslova, rad povjerenika te vrijednost unovčene stečajne mase.

Na upit isplati li se uopće pokrenuti osobni bankrot, iz Fine su odgovorili kako je “pokretanje i vođenje postupka stečaja potrošača odluka je samog potrošača, kako u postupku stečaja potrošača koji potrošač pokreće samostalno, tako i u jednostavnom postupku stečaja potrošača, u kojemu potrošač također ima pravo i mogućnost očitovati svoju suglasnost vezano za provođenje postupka”.

“Cilj postupaka stečaja potrošača jest da se vjerovnici namire iz one imovine potrošača koja je za to podobna, te da se potrošač oslobodi od onih obveza koje su preostale, a kod jednostavnog postupka stečaja potrošača osobito je bitno napomenuti mogućnost da se kroz relativno brzi postupak riješe višegodišnji vjerovničko-dužnički odnosi male vrijednosti. Kroz praksu možemo vidjeti da kod jednostavnog postupka stečaja potrošača postupak može biti pozitivan za one skupine potrošača koji zaista ne raspolažu nikakvom imovinom koja bi se u navedenom postupku mogla unovčiti (uz napomenu da se u jednostavnom postupku stečaja potrošača ne unovčavaju nekretnine potrošača) te da isti potrošači provedbom jednostavnog postupka stečaja potrošača u vrlo kratkom roku mogu biti deblokirani. Kod postupka stečaja potrošača koji potrošači pokreću samostalno, postupak se provodi u odnosu na cjelokupnu imovinu potrošača te potrošač nakon isteka razdoblja provjere ponašanja također ima mogućnost da se oslobodi od svih preostalih obveza te da se na taj način spriječi daljnje generiranje dugovanja”, ističu u Fini.

‘Krenuti dalje bez dugova, ali i ukupne imovine’

Dosta je umirovljenika pod ovrhom pa smo htjeli saznati što se događa ako neki umirovljenik ima ovrhu na više od 20 tisuća kuna, stan u kojem živi te još jednu ili dvije nekretnine koje je naslijedio, a pokrenuo je osobni bankrot. Hoće li se toj osobi rasprodati sva imovina i to po mnogo nižoj cijeni od tržišne, a ona će i dalje ostati u “dužničkom ropstvu”?

“Ako potrošač najmanje 90 dana uzastopno ne može ispuniti jednu ili više dospjelih novčanih obveza u iznosu većem od 30 tisuća kuna, svakako može provesti postupak stečaja potrošača pred nadležnim općinskim sudom. U navedenom postupku također se unovčava i nekretnina potrošača pa bi se u konkretnom slučaju unovčavale i nekretnine potrošača koje se navode. Međutim, bitno je napomenuti da potrošač može predložiti sudu da se do okončanja razdoblja provjere ponašanja ne prodaje nekretnina

koja mu je potrebna za stanovanje, ako u vlasništvu nema drugu nekretninu i nema na raspolaganju drugi smještaj niti ga je u mogućnosti osigurati. O navedenom prijedlogu odlučuje sud uzimajući u obzir da nekretnina mora biti razmjerna osnovnim stambenim potrebama potrošača te može odlučiti da se navedena nekretnina ne prodaje do okončanja razdoblja provjere ponašanja, a nakon kojeg razdoblja će ocijeniti svrhovitost prodaje nekretnine, vodeći računa o opsegu namirenja svih vjerovnika koji će se namiriti iz prodajne cijene nekretnine”, naglasili su u Fini.

Dodali su kako je “vezano uz unovčavanje imovine potrošača, zabranjeno je unovčavanje imovine ispod najniže prodajne cijene po kojoj se pojedini dio imovine može prodati prema pravilima ovršnog postupka”.

“Nakon unovčavanja imovine potrošača i namirivanja vjerovnika iz navedenog iznosa, te nakon zaključenja postupka stečaja potrošača i isteka razdoblja provjere ponašanja, potrošač se oslobađa od onog dijela dugovanja koji je preostao i koji nije mogao biti namiren od iznosa dobivenih unovčavanjem njegove imovine te se radi navedenog ne može nikako reći da će potrošač i dalje ostati u ‘dužničkom ropstvu’. Naprotiv, nakon namirenja dugovanja i oslobađanja od preostalih obveza, potrošač je u mogućnosti krenuti dalje bez do tada postojećih dugovanja”, zaključili su iz Fine.